

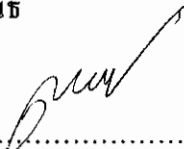
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร
อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

พนมพร โคตรลือไชย

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

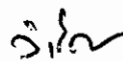
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ พนมพร โคตรลือไชย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตร
มหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

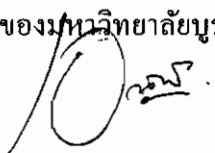
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ดันศิริคงคล)

..... กรรมการ
(ดร. ไชยา กุฎาคาร)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณะบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ 15 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2558

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล และดร.ไชยา กุฎาคาร ที่ได้กรุณาแนะนำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้างานนิพนธ์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ที่อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณของบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน

พนมพร โคตรถื่อไชย

56910361: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาชน/ แผนพัฒนาท้องถิ่น/ เทศบาลตำบล/ สระแก้ว

พนมพร โคตรลือไชย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT PLAN OF WATTANANAKORN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE MUNICIPALITY, WATTANANAKORN DISTRICT, SAKAEO PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, ร.ด., 96 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 376 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-Test และ One – way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	24
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548.....	38
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลวัฒนานคร.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการศึกษา.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว.....	66
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	71
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผล.....	76
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	92
ภาคผนวก ค.....	94
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	96

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รายละเอียดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร..... 23
2	จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว... 49
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 58
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล..... 64
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม..... 66
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการศึกษาค้นคว้า..... 67
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ ในแผนการพัฒนาท้องถิ่น..... 68
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล..... 70
9	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ..... 71
10	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ..... 72
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพการสมรส..... 72
12	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา 73
13	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ..... 74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	74
15	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการการคิด.....	26
2	โครงสร้างผู้บริหารเทศบาลตำบลวัฒนานคร.....	50
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น บัญญัติให้รัฐต้องออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ผลจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ขึ้น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น

กระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรหลักในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ขึ้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละแห่ง รวมทั้งเพื่อให้การบริหารพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชน ที่สำคัญจะต้องสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ และในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เป็นวิธีการสืบเนื่องมาจากปรัชญาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง หากเขามีข้อมูลเพียงพอและอยู่ในสภาพที่มีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี (เศรษฐไชย ทหัยวรรณ, 2551, หน้า 1) การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชนในชุมชน นอกจากจะเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว ยังได้แสดงความนัยของการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนในที่สุด

เทศบาลตำบลพัฒนานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรหนึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยวางแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบวิสัยทัศน์ และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11) และยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด ซึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำตั้งแต่กระบวนการ การเตรียมการจัดทำแผน การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา การจัดทำรายละเอียด โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนา และการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องการอย่างแท้จริง เพื่อจะสามารถนำความคิดเห็นที่เสนอนำมาปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน

จากเหตุผลและความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอพัฒนานคร จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพัฒนานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นการกระตุ้นความสนใจของภาคประชาชนและภาครัฐ ที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับใด
2. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้นำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75) มาเป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการคิดกำหนดปัญหา
2. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนา และ
3. ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล และทำการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 6 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะพื้นที่เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เท่านั้น

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาตั้งแต่ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดทำเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลการศึกษา และนำเสนอผลการศึกษา ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2557 ถึงเดือน มีนาคม 2558 รวมเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่นให้กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

ค่านิยมศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินการหรือรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องนำปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา เพื่อสนองตอบความต้องการ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งประชาชนจะเกิดความรู้สึกและ

ความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ นำไปสู่ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะ และเปลี่ยนข้อมูล ปัญหา สิ่งที่ต้องการ เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงการที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ 2. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และ 3. ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

1. ด้านการคิดกำหนดปัญหา หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อร่วมเสนอแนะและพิจารณาปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ร่วมอภิปรายปัญหาและความต้องการ ร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน ข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านรวมถึงร่วมวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

2. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ด้วยการร่วมตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว

3. ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การร่วมติดตาม โครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 30 ปี 30-35 ปี 36-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป

สถานภาพการสมรส หมายถึง สถานภาพการสมรสของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น โสด สมรส และหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น "ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรีและสูงกว่า

อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ นักเรียน/นักศึกษา และพนักงานบริษัท

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000-20,000 บาท 20,001-25,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548
5. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลพัฒนานคร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายรูปแบบและหลายลักษณะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของตนเอง และลักษณะของชุมชน แต่มีจุดมุ่งหมายหลักเดียวกัน คือ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม
คำว่า การมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายประการ ซึ่งสามารถประมวลได้ ดังนี้

กาญจนา สวายพล (2555, หน้า 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้น ถึงขั้นเป็นผู้นำของการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดทำลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผน และการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม

ชาลิสานาเมืองรัศมี (2556, หน้า 16) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่บุคคลกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไป เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ หรือเป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำ บางอย่าง เป็นต้น

เพ็ญประภา สติธรรมย์ (2554, หน้า 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การ กระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานย่อย ระดับรากหญ้า โดยสนับสนุนให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมตัดสินใจ รับรู้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็น และ ร่วมมือดำเนินกิจการต่าง ๆ ของชุมชนโดยเท่าเทียมกัน เพื่อให้ท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์สูงสุด

เมตตา อินจงกล (2554, หน้า 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ได้แก่ การมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วน ร่วมในการประเมินผล

ระพีพรรณ ดั่งรักษา (2551, หน้า 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็น ที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงการ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551, หน้า 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและ ความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็น ที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงการ ติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยน โครงการร่วมกัน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วน ได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการ ตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งประชาชนจะเกิด ความรู้สึกและความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ นำไปสู่ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน

2. ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

เพื่อยูประภา สถิตรัมย์ (2554, หน้าที่ 8) สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น มีลักษณะเป็นการค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการ วางแผน การแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมลงทุน ร่วมปฏิบัติงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ลักษณะการติดตามและประเมินผลงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมโดยตรง เช่นการเสนอแนะ การให้ข้อคิด และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม เช่นการบริจาคทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่รวมประชุมแต่ยินดีให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ ทั้งทางด้านรูปธรรม และด้านนามธรรม

ระพีพรรณ คำรักษา (2551, หน้า 16) กล่าวว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมมีหลายลักษณะหรือหลายประเภท เช่น จำแนกตามกิจกรรม ตามขั้นตอน ตามระดับการมีส่วนร่วมหรือจำแนกตามลักษณะของการวางแผน ตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการของการบริหารงานท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผลในแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรู้สึกเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างสูงสุด

กาญจนา สวายพล (2555, หน้า 10) ได้สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมว่า คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรม โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล โดยได้ให้ความหมายในแต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม ร่วมคิด และกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม การคัดเลือกผู้นำชุมชน ประสานงานกับหน่วยงาน ส่วนร่วมในเวทีประชาคม

2. ด้านการปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การร่วมปฏิบัติ นโยบาย แผนการดำเนินงาน โครงการหรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย การประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเทศบาล

3. ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผล วางแผนการติดตามประเมินผล กำหนดประเด็นในการติดตามผล สรุปผลการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการติดตามประเมินผล

ชาลีสา นามเมืองรักษ์ (2556, หน้า 19-20) ได้ชี้ให้เห็นว่า ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุปัญหาของประชาชน เนื่องจากประชาชนย่อมรู้ปัญหาของตนเองได้มากที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนาควรเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอกเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากร กับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงในการประกอบกิจกรรมจะทำให้ประชาชนมีความผูกพันกันมากขึ้น และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรม และผลงานที่ปรากฏซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์อย่างยืนยาว

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อค้นคว้า เพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้มาเป็นบทเรียนในการหาทางปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

Cohen and Uphoff (1977, pp. 7-9 อ้างถึงใน เมตตา อินจงกล, 2554, หน้า 15-17) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) ได้แก่การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social benefits) ได้แก่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่นการเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of efficacy)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่มักพบทางดั่งกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้ อย่างไรก็ตามกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วน

ร่วมในการประเมินผลนี่จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะเป็นการร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการ วางแผน การแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมลงทุน ร่วมปฏิบัติงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ลักษณะการติดตามและประเมินผลงาน โดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการเตรียมการ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และ 3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบการปกครองของชุมชนที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตย แยกตัวเป็นอิสระไปจากประเทศ เป็นชุมชนที่มีสิทธิตามกฎหมายและการจัดองค์กรที่จำเป็นเพื่อออกข้อบัญญัติในการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่นของตน โดยอิสระ

1. ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นนั้น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครอง ร่วมกับการบริหารงานของท้องถิ่น มีการจัดเป็นองค์กร โดยมีตัวแทนซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของภาครัฐ ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายท่าน ดังนี้

เอกวิทย์ มณีธร (2551, หน้า123) ในหนังสือระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนของไทยได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลในท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่น หรือหน่วยการบริหารท้องถิ่น (Local government) รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เป็นต้นว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น โดยรัฐบาลในส่วนกลางกระจายอำนาจบางส่วนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการปกครองและการบริหารให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่น ทำให้หน่วยการบริหารท้องถิ่นมีการปกครองในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารอย่างเป็นอิสระพอสมควร

กาญจนา สวายพล (2555, หน้า 11) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

ชาลีสา นามเมืองรักษ์ (2556, หน้า 13) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตน โดยมีหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว จะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง ด้วยตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็น องค์กรของรัฐ ที่มีอาณาเขตเป็นของตนเอง มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง โดยมีหน้าที่ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน โดยประชาชนในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

2. ลักษณะของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

โดยทั่วไป การปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีลักษณะของการปกครองซึ่งมีกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้แน่ชัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างสถาบันรองรับ มีอำนาจและหน้าที่กำหนดไว้ทั้งโดยกว้างหรือโดยบทบัญญัติเฉพาะ รวมทั้งมีความเป็นเอกเทศหรือความเป็นอิสระทางการเงิน และอื่น ๆ ในระดับหนึ่ง ดังนั้น จึงสามารถแจกแจงลักษณะสำคัญของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้ (เอกวิทย์ มณีธร, 2551, หน้า 125-127)

2.1 เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระพอสมควร การปกครองท้องถิ่นต้องมียกอร์ที่สามารรถรับผิชอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายได้ อย่างเป็นอิสระตามกฎหมาย คือ ต้องมียกอร์เป็นนิติบุคคลตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกออกจากส่วนกลาง สามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญาเป็นหนี้ หรือทำนิติกรรมรูปอื่นได้ ภาวะนิติบุคคลนี้ หมายถึง การได้รับการรับรองโดยกฎหมายของประเทศ กล่าวคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องได้รับการจัดตั้งโดยมีกฎหมายของประเทศรับรอง ยกตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานครเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เป็นต้น การเป็นนิติบุคคลนี้ยังหมายถึงว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นแยกออกจากราชการบริหารส่วนกลาง มีทรัพย์สิน และมีเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีคณะบริหารของตนเอง เพื่อดำเนินกิจการส่วนท้องถิ่นได้ภายในขอบเขตที่สมควร

2.2 ประชาชนมีส่วนในการปกครองตนเอง การดำเนินกิจกรรมของการปกครองท้องถิ่นนี้ เป็นกระบวนการที่มีใช้กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยสิ้นเชิง แต่เป็นกระบวนการการเมืองซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม กล่าวคือประชาชนเข้าร่วมเลือกตัวแทนทำหน้าที่บริหารกิจกรรมของท้องถิ่น หรือเข้าร่วมกำหนดนโยบายหรือควบคุมตรวจสอบการดำเนินการของตัวแทนของตน ในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นนี้ ประชาชนอาจดำเนินการเองทั้งหมด (โดยผ่านตัวแทน) หรือโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมบทบาทของประชาชนก็ลดน้อยลง และการปกครองท้องถิ่นก็ขาดความเป็นอิสระมากขึ้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย หรือกำหนดการตัดสินใจและดำเนินการของหน่วยการปกครองท้องถิ่นทั้ง โดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม ลักษณะทางการเมืองที่แทรกอยู่ในกาปกครองท้องถิ่นมีอยู่หลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปต่าง ๆ เช่น ร่วมเสนอตนเป็นตัวแทนรับผิดชอบการบริหารหรือกำหนดนโยบายของท้องถิ่น ร่วมเลือกตัวแทน รวมทั้งร่วมในการตรวจสอบควบคุมการดำเนินการของตัวแทน เป็นต้น

2.3 มีอำนาจอิสระบางประการในการบริหารกิจกรรม ภายในวงกรอบกิจกรรมและในขอบเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องได้รับมอบอำนาจดำเนินการอย่างเป็นอิสระได้พอสมควร โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางหรือหน่วยราชการจากส่วนกลางแต่อย่างใด อำนาจอิสระนี้ หมายถึง อำนาจในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจดำเนินการภายในขอบเขตข้อบังคับของกฎหมาย และในการบริหารงานบุคคล หมายความว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นมิได้ทำหน้าที่แต่เพียงให้ข้อเสนอแนะอย่างเดียว เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นก็แสดงว่าไม่มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องสามารถกำหนดนโยบายและตัดสินใจดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของตนเองได้ นอกจากนี้ยังต้องมีพนักงานซึ่งตนเองสามารถจัดการบริหาร โดยไม่ต้องฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางทุกเรื่อง พนักงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่ข้าราชการที่สังกัดการบริหารราชการส่วนกลาง

2.4 มีอำนาจในการจัดหาและใช้จ่ายอย่างเป็นอิสระ เมื่อเป็นอิสระในการดำเนินงาน แล้วหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอิสระในการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน มีแหล่งรายได้ของตนเอง เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล สามารถจัดเก็บภาษี ประเภทใด รวมทั้งหารายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากจัดหารายได้เองแล้ว ยังต้องมีงบประมาณของตนเอง สามารถกำหนดรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงินภายในขอบเขตทรัพยากรที่มีอยู่ได้ คือมีสิทธิที่จะใช้จ่ายรายได้ที่ตนมีอย่างเสรีภายในขอบเขตอำนาจของตน ลักษณะทั้ง 4 ประการนี้ เป็นลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น แต่ขอบเขตระดับของลักษณะต่าง ๆ

ดังกล่าวนี้ มีมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับว่ารัฐบาลกลางกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเพียงใดเป็นสำคัญ ถ้ารัฐบาลกลางยอมให้ ท้องถิ่นมีอิสระมาก และยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับดำเนินการในท้องถิ่นมากเท่าใดก็จะสะท้อนลักษณะประชาธิปไตยในท้องถิ่นมากเท่านั้น

2.5 หลักการประชาธิปไตยกับการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยนิยามแล้ว ประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน หลักการทั้ง 3 ประการนี้ปรากฏในการปกครองท้องถิ่นด้วย

2.5.1 การปกครองของประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสทางการเมืองให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกตั้งตัวแทนของตนทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเสมือนกับประชาชนมีอำนาจธิปไตยระดับท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดตัวแทนของตน (เช่น สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล หรือเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูงขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมแทนตน จึงนับเป็นการปกครองของประชาชน

2.5.2 การปกครองโดยประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกระบวนการทางการเมือง โดยสมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนในการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวดำเนินการขององค์กรปกครองท้องถิ่น คือ ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเอง มิใช่ดำเนินการโดยบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากส่วนกลางหรือโดยหน่วยงานอื่น จึงเป็นการปกครองโดยประชาชน

2.5.3 การปกครองเพื่อประชาชน วัตถุประสงค์สำคัญของการปกครองท้องถิ่นคือการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การที่ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนดำเนินกิจกรรมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สดับรับฟัง คิดตามผล และวิพากษ์วิจารณ์ผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในแง่นี้จึงเป็นการปกครองเพื่อประชาชน

ประธาน สุวรรณมงคล (2547, หน้า 4-5 อ้างถึงใน ชาลีสา นามเมืองรักษ์, 2556, หน้า 13-15) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอำนาจกฎหมาย การเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และสามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญา การก่อหนี้ เป็นต้น

2. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินกิจการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นกาลเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการระบุน้ำที่ไว้โดยชัดเจน หรืออาจเป็นการระบุน้ำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถริเริ่มทำกิจการใด ๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศ

3. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน หรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกผู้บริหาร หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญ ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การริเริ่มกฎหมาย การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ประพฤติไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป การให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารหรือคณะผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็งจะทำให้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น และมีความโปร่งใสในการทำงาน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเข้มแข็ง

5. มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ สาระสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น คือ ต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบาย และเป้าหมายที่กำหนดความเป็นอิสระในการบริหารงานในที่นี้ หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย โดยที่รัฐบาลกลางควรมีหน้าที่เพียงสนับสนุน ส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าการควบคุมอย่างใกล้ชิด

6. มีอำนาจในการจัดหารายได้ และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามสมควร การปกครองท้องถิ่นที่จะบังเกิดผลดีต่อท้องถิ่นโดยรวม ต้องมีอำนาจในการจัดหารายได้ภายในท้องถิ่นของตนอย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน กล่าวคือมีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเองได้ นอกเหนือจากรายได้ของท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

7. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองท้องถิ่นถือเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐ และจัดตั้งโดยรัฐมีกฎหมายรองรับ มีโครงสร้างที่เป็นอิสระแต่ค้ำจุนจากรัฐ ดังนั้น การกำกับดูแลจึงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็น เพื่อให้การใช้อำนาจของคณะผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้การกำกับดูแลของรัฐต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และต้องไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น มีลักษณะเป็นองค์กรในชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายส่วนกลาง มีขอบเขตพื้นที่การปกครองที่แน่นอน มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมทั้งในด้านการคลัง การจัดเก็บภาษี เพื่อหารายได้ตามที่กฎหมายกำหนด การจัดทำงบประมาณด้วยตนเอง รวมถึงการกำหนดนโยบายภายใต้การควบคุมของรัฐ มีการแบ่งองค์กรออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา(นิติบัญญัติ) โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองโดยมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ติดตามตรวจสอบการทำงานของท่านของท้องถิ่น

3. การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

เทศบาลถือว่าเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญและใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก ซึ่งหลายประเทศประสบความสำเร็จในการใช้เทศบาล เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย สำหรับสังคมไทยเทศบาลเป็นรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในเขตชุมชนเมืองที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2542) เกือบ 66 ปีแล้ว (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547)

1. ความเป็นมา

พ.ศ. 2476 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหารรูปหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกกว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารปกครองตนเองของเทศบาล

พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลเป็นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิม 35 แห่งขึ้นเป็นเทศบาล และได้มีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นระยะ เช่น ในปี พ.ศ. 2481 และ พ.ศ. 2483

พ.ศ. 2496 ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมด และได้มีการใช้กฎหมาย พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. 2496 (โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะ)

จนถึงปัจจุบัน (2541) ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542

2. หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นใดขึ้นเป็นเทศบาลไว้ 3 ประการ ได้แก่

2.1 จำนวนของประชากรในท้องถิ่นนั้น

2.2 ความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น

2.3 ความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะสามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น กฎหมายได้กำหนดให้จัดตั้งเทศบาลขึ้นได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. เทศบาลตำบล กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลตำบลไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1.1 มีรายได้จริงโดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมา ตั้งแต่ 12,000,000 บาท ขึ้นไป

1.2 มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คนขึ้นไป

1.3 ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลในท้องถิ่นนั้น

สำหรับในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น การควบคุมการก่อสร้างอาคาร การแก้ปัญหาชุมชนแออัด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาท้องถิ่นหรือการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล กระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้ดำเนินการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลเฉพาะแห่งได้ หรือกรณีที่จังหวัดเห็นว่าสุขาภิบาลใดมีความเหมาะสม สมควรยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลได้ ก็ให้จังหวัดรายงานไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งให้ดำเนินการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลได้ โดยให้จังหวัดชี้แจงเหตุผลและความจำเป็น พร้อมทั้งส่งข้อมูลความเหมาะสมไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาด้วย

2. เทศบาลเมือง มีหลักเกณฑ์การจัดตั้งดังนี้

2.1 ท้องที่ที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง ให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้โดยไม่ต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์อื่น ๆ ประกอบ

2.2 ส่วนท้องถิ่นที่มีใช้เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดจะยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

2.2.1 เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป

2.2.2 มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อื่นต้องทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2.2.3 มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

2.3 เทศบาลนคร มีหลักเกณฑ์การจัดตั้งดังนี้

2.3.1 เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองตั้งแต่ 50,000 คน ขึ้นไป

2.3.2 มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อื่นต้องทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2.3.3 มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนคร

3. โครงสร้างเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้แบ่งโครงสร้างของเทศบาลออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี

สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในเทศบาล จะมีโครงสร้างทางเจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่งเรียกว่า พนักงานเทศบาล

1. สภาเทศบาล

ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งคอยควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารอันเป็นวิถีทางแห่งการถ่วงดุลอำนาจ กำหนดให้สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และสมาชิกสภาเทศบาลนี้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี (ปัจจุบันมีการแก้ไขให้อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี) ทั้งนี้จำนวนสมาชิกสภาเทศบาล จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล ดังนี้

1.1 สภาเทศบาลตำบล	มีสมาชิกทั้งหมด	12	คน
1.2 สภาเทศบาลเมือง	มีสมาชิกทั้งหมด	18	คน
1.3 สภาเทศบาลนคร	มีสมาชิกทั้งหมด	24	คน

สภาเทศบาลนั้นมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่งโดยให้ผู้ว่าราชการแต่งตั้งมาจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล กล่าวคือ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมสภาเทศบาลครั้งแรกภายใน 90 วัน นับแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเสร็จสิ้นแล้ว ให้สมาชิกสภาเทศบาลประชุมเลือกกันเองจากสมาชิกด้วยกัน จะเลือกบุคคลอื่นนอกจากสมาชิกสภาเทศบาลไม่ได้ ประธานสภา มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมเทศบาลควบคุมบังคับบัญชารักษาความสงบ และเป็นตัวแทนสภาในกิจการภายนอก

2. พนักงานเทศบาล

พนักงานเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาลที่ปฏิบัติงานอันเป็นการกิจประจำสำนักงานหรืออาจจะนอกสำนักงานก็ได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะหน้าที่ของเทศบาลนั้นต้องติดต่อและให้บริการแก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งในเรื่องงานการทะเบียน การสาธารณสุข โภค การศึกษา การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งนับว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมาก ซึ่งต่างกับคณะเทศมนตรีที่ว่าคณะเทศมนตรีรับผิดชอบและภารกิจในลักษณะของการ “ทำอะไร” ส่วนการ “ทำอย่างไร” ก็จะเป็นหน้าที่ของพนักงานเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบ

3. อำนาจหน้าที่

3.1 อำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี

นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3.1.1 กำหนดนโยบายไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย

3.1.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3.1.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

3.1.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3.1.5 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

3.1.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

3.2 อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล

ปกติสภาเทศบาลจะทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.2.1 อำนาจในการตราเทศบัญญัติ

เทศบัญญัติ คือ กฎข้อบังคับของท้องถิ่น ซึ่งมีผลใช้บังคับได้เฉพาะในเขตเทศบาลนั้น ๆ เท่านั้น โดยสภาเทศบาลเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทกฎหมาย ในกรณีต่อไปนี้

3.2.1.1 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

3.2.1.2 เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ

สำหรับการพิจารณาตราเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี ถือว่าเป็นการใช้อำนาจสูงสุดในการควบคุม ถ้าหากร่างดังกล่าวไม่ได้รับการเห็นชอบจากสภาเทศบาลแล้ว นั้นหมายถึงว่า คณะเทศมนตรีสิ้นสุดในหน้าที่ (เพราะการไม่เห็นด้วยของเทศบาลมีความหมายถึงการไม่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นด้วย) โดยมีเงื่อนไขที่น่าสังเกตว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเห็นชอบด้วย และในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วยนั้น การตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่าจะดำเนินการอย่างไร

ส่วนในการตราข้อบัญญัติทั่วไปจะมีหลักการคล้ายกัน แต่ต่างกันตรงที่ว่าร่างดังกล่าวจะได้รับการวินิจฉัยขั้นสุดท้ายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วย

3.2.2 อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร

สภาเทศบาลมีอำนาจในการควบคุมคณะเทศมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและนโยบายที่กำหนดไว้ โดยมีมาตรการควบคุมที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ

3.2.2.1 การตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิที่จะตั้งกระทู้ถามคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีในข้อความใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ ถ้าหากสมาชิกสภาเกิดสงสัยหรือมีข้อข้องใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรี หรือเมื่อเล็งเห็นว่าการกระทำใด ๆ ของฝ่ายบริหารอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้นายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรีนั้น ๆ จะต้องตอบกระทู้ถามให้สมาชิกสภาหายข้องใจ แต่ฝ่ายบริหารมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามก็ได้ ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรตอบเพราะถ้าหากตอบไปแล้วจะเกิดความไม่ปลอดภัยหรือเสียประโยชน์ที่สำคัญของเทศบาล

3.2.2.2 การเปิดอภิปราย

กฎหมายว่าด้วยเทศบาลได้ให้สิทธิแก่สมาชิกสภาเทศบาล ขอเปิดอภิปรายต่อคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีคนใดคนหนึ่งได้ ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการที่กำหนดไว้ เช่น มีข้อกล่าวหาคณะเทศมนตรีว่าปฏิบัติงานไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่และมีความประพฤติเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง ฯลฯ

3.2.2.3 การอนุมัติงบประมาณประจำปี

ก่อนที่จะมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบปีต่อไป คณะเทศมนตรีจะต้องเสนองบประมาณประจำปีเพื่อขออนุมัติต่อสภาเทศบาลเสียก่อน และเมื่อสภาได้อนุมัติแล้ว จึงจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ การที่กำหนดให้ต้องเสนอขออนุมัติงบประมาณก่อนนั้น เพื่อที่สภาเทศบาลซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นนั้น สามารถควบคุมการจัดหารายได้และการ

ใช้จ่ายเงินของฝ่ายบริหารให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น และในกรณี
ที่สภาเทศบาลพิจารณาแล้ว ลงมติไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปีทีคณะ
เทศมนตรีเสนอแล้ว ไม่ว่าจะต้องเหตุผลใดก็ตามจะมีผลทำให้คณะเทศมนตรีนั้นต้องพ้นจาก
ตำแหน่งไป

3.2.2.3 อำนาจในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี

บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะ
เทศมนตรีไว้ว่า “ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรี และ
เทศมนตรีด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาล”

กล่าวโดยสรุป คือ อำนาจในการเห็นชอบแต่งตั้งคณะเทศมนตรี โดยสภา
เทศบาลจะเสนอการเห็นสมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง มีข้อสังเกตว่าในปัจจุบันมีการจัดกลุ่ม
ในลักษณะพรรคการเมืองขึ้น ดังนั้นกลุ่มที่ได้รับเลือกตั้งเป็นฝ่ายเสียงข้างมากจะมีโอกาสสูงที่จะ
ได้รับเลือกตั้งเป็นฝ่ายบริหาร (คณะเทศมนตรี)

3.2.2.4 อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาเทศบาล

เพื่อที่จะให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสภาเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล สภาเทศบาลมีอำนาจที่จะตั้งคณะกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติการกิจการที่มอบหมายให้ทำ
ซึ่งคณะกรรมการที่สภาเทศบาลจะแต่งตั้งนี้สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.2.2.4.1 คณะกรรมการสามัญ คือ คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิก
สภาเทศบาลซึ่งได้รับเลือกจากสภาเทศบาล และกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบให้มี
คณะกรรมการสามัญประจำสภาเทศบาลได้ไม่เกิน 2 คณะ โดยเทศบาลนครให้มีกรรมการในคณะ
หนึ่ง ๆ ไม่เกิน 5 นาย ส่วนเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลให้มีกรรมการในคณะหนึ่ง ๆ ได้ไม่เกิน
3 นาย

3.2.2.4.2 คณะกรรมการวิสามัญ คือ คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิก
สภาเทศบาลหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิกซึ่งได้รับเลือกจากสภาเทศบาล โดย
อาจมีจำนวนและองค์ประกอบของคณะกรรมการได้เช่นเดียวกับคณะกรรมการสามัญดังกล่าว
มาแล้วข้างต้น

3.3 อำนาจหน้าที่ของคณะเทศมนตรี

คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ๆ อาจกล่าวโดยสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

3.3.1 อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลและรับผิดชอบในการบริหารงานโดยทั่วไป
ของเทศบาลตามที่เทศบาลกำหนดไว้

3.3.2 อำนาจหน้าที่ในการเปรียบเทียบคดีที่ละเมิดต่อเทศบัญญัติ โดยเทศมนตรีคน
ใดคนหนึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับในคดีที่มีการละเมิดต่อเทศบัญญัติได้ และให้ประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษา เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ นายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรีมีอำนาจที่จะเรียกผู้กระทำความผิดและพยานมาบันทึกถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาได้ด้วย

3.3.3 อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติกรต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ กล่าวคือ คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ตามบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ หรือกฎหมายอื่นใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและได้กำหนดไว้โดยกฎกระทรวง

4. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติหรือหน้าที่บังคับให้ปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ นอกจากนั้นยังมีอำนาจตามที่กฎหมายเฉพาะอื่น ๆ กำหนด ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในฐานระดับต่าง ๆ ไว้ เช่น เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ไว้แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลตำบล ตามข้อ 1-7 และมีหน้าที่เพิ่มอีกดังนี้	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลเมือง ตามข้อ 1-12 และมีหน้าที่เพิ่มอีกดังนี้
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ	1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา	1. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์ 3. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษา	2. กิจการอย่างอื่น ซึ่งจำเป็นเพื่อการ สาธารณสุข
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ	4. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ	
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง	5. ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ	
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม	6. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น	
7. หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล	7. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น	

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดไว้ แล้วยังมีกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นเรื่องสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องทำตามกฎหมาย ระเบียบ และมีความจำเป็นต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามภารกิจในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญ ๆ ไว้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

กาญจนา สวายนพล (2555, หน้า 32) กล่าวว่า การกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นในการจัดสรรทรัพยากร รายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่อยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในช่วงเวลาที่กำหนด มีการติดตาม ควบคุม ประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงานโครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและความพร้อมที่จะมีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2541, หน้า 81 อ้างถึงใน ชาลิสานาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 23) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาเป็นการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินการหรือรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทั้งนี้ต้องนำปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา เพื่อสนองตอบความต้องการ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการนโยบายและพัฒนาศักยภาพแล้วจึงกำหนดออกมาในรูปของแผนงาน โครงการ งาน และกิจกรรม

วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง (2545, หน้า 25 อ้างถึงใน ชาลิสานาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 23) กล่าวว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตำบลมีลักษณะและการประสานงาน และโครงการของจังหวัด อำเภอ รัฐวิสาหกิจ และการดำเนินการของประชาชนในท้องที่ องค์กรบริหารส่วนตำบล ได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนแก้ไขปัญหาของประชาชนในองค์กรบริหารส่วนตำบล

สรุปได้ว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินการหรือรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องนำปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา เพื่อสนองตอบความต้องการ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

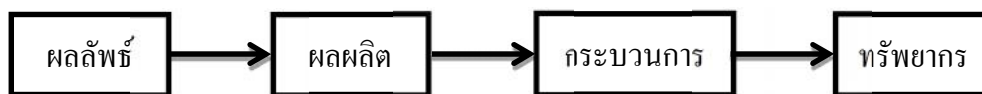
2. หลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2548 ได้กำหนดวิธีการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ แต่หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ไม่ได้มีการกำหนดกระบวนการประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนอกจากจะมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น อำนาจในการออกระเบียบปฏิบัติจึงแยกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ คือ กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ คณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการประสานแผน (กาญจนา สวายพล, 2555, หน้า 33-34)

ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 13-14 อ้างถึงใน เพ็ญประภา สติธรรมย์, 2554, หน้า 39) กล่าวถึง แนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนา ดังนี้

- แนวคิดที่ 1: กระบวนการแก้ไขปัญหา
- แนวคิดที่ 2: กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ
- แนวคิดที่ 3: ความคิดสร้างสรรค์
- แนวคิดที่ 4: การตัดสินใจ

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด(ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้งแต่นำมาคิดหาหนทางที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหารเพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมาย แนวทาง/โครงการ/กิจกรรม วิธีการทำงาน คน/เงิน/วัสดุอุปกรณ์/การจัดการ

ภาพที่ 1 กระบวนการการคิด

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 14 อ้างถึงใน เพ็ญประภา สติธรรมย์, 2554, หน้า 39)

ชาติสา นาเมืองรักษ์ (2556, หน้า 23-24) ได้กล่าวถึงองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ พ.ศ. 2542 ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาลแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด
3. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางแนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบ วิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานงานคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อามอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะไตรภาคี โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาค และรัฐวิสาหกิจและตัวแทนจากภาคประชาชนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการ

ประสานงานและบูรณาการ รวมทั้งสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

3. ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดประเภทของการวางแผนและความหมายออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะและแนวคิดพื้นฐาน ได้ดังนี้ (กาญจนา สวายพล, 2555, หน้า 34)

3.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลอำเภอ และแผนชุมชน

3.2 แผนพัฒนาสามปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

3.3 แผนดำเนินการ คือ แผนดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

3.4 โครงการพัฒนา คือ โครงการที่มีวัตถุประสงค์แน่นอนต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้

4. ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคือดำเนินการตามระเบียบนี้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2548, หน้า 6-7)

4.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

4.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

4.3 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4.4 ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546, หน้า 35-38 อ้างถึงใน นัยนา ปานสาตรา, 2552, หน้า 21) ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำแผน
2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
4. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา
5. การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา
6. การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี
7. การอนุมัติแผนและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

สุภวัฒน์ พิกุลศรี (2554, หน้า 30-35) กล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีรายละเอียดและขั้นตอนการจัดทำประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

1.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาควรเข้าพบผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่อไป และดำเนินการเสนอโครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ห้วงปี พ.ศ. 2554-2556 ผ่านปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติโครงการดังกล่าว จะเป็นการกำหนดทรัพยากรในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และกำหนดปฏิทินการทำงานไว้อย่างชัดเจน

1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบ แจกโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานภายใน ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคม

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

2.1 ในขั้นตอนนี้ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาความต้องการของท้องถิ่นรวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด/อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2.2 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมพิจารณา โดยในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในครั้งแรก ให้เวทีการประชุมร่วมกันดังกล่าว คัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณา

จัดทำโครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาสามปี ต่อไป แต่สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาครั้งต่อไป (เมื่อครบรอบหนึ่งปี) ให้เวทีการประชุมร่วมพิจารณาทบทวนดูว่าจากยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาที่ได้คัดเลือกและ โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ ยังมีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในปีต่อไปจะสามารถคัดเลือกยุทธศาสตร์ การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปีก็ได้ รวมทั้งกำหนดโครงการ/กิจกรรม ที่เพิ่มเติมหรือตัดทอนลงได้

2.3 เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

2.4 โครงการ/กิจกรรมที่พิจารณากำหนดอาจมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในขั้นตอนนี้จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่างแนวทางการพัฒนา เช่นใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ได้กำหนด แนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเวทีการประชุมร่วมได้กำหนด โครงการพัฒนาด้านการตลาดฯ ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยได้กำหนด โครงการปรับปรุง สถานที่ประวัติศาสตร์ปราสาทเก่า หากพิจารณาแล้ว จะเห็น ได้ว่าโครงการทั้งสองที่มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคนละยุทธศาสตร์กัน แต่มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนกันได้ในการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนโดยการนำผลิตภัณฑ์มาขายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งหากกำหนดในแผนพัฒนาสามปีแล้วจะต้องกำหนดห้วงเวลาการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

2.4.2 ให้พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมจากแผนชุมชนที่เกินขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาประสานจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2.4.3 เนื่องจากกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการมีความหลากหลาย ดังนั้น ในขั้นของการพิจารณากำหนดกิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.4.3.1 งบประมาณรายรับ รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.3.2 ทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.3.3 ภาวการณ์พัฒนาที่สามารถเข้าร่วมดำเนินการ หรือมีการกิจรับผิดชอบการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ

เมื่อพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จะต้องแยกประเภทของโครงการออกอย่างน้อยสามประเภท คือ

1. โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง กล่าวคือมีขีดความสามารถทั้งทางด้านกำลังเงิน กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และความรู้ทางด้านการบริหารจัดการที่จะดำเนินการได้เอง

2. โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถหรือไม่ประสงค์จะดำเนินการ จึงมอบให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนโดยการตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนให้ตามระเบียบวิธีการของทางราชการ

3. โครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทั้งราชการบริหารส่วนกลางส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นและภาคเอกชนอันเนื่องมาจากเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือเป็นโครงการที่หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยปฏิบัติและมีหน้าที่จัดการบริการสาธารณะดังกล่าวอยู่แล้ว ทั้งนี้รวมถึงโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ซึ่งมีกรอบในการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนอยู่แล้ว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเสนอขอรับการสนับสนุนต้องอยู่ในเงื่อนไขของการขอรับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจดังกล่าว)

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งนอกจากจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปแล้ว ยังจะต้องวิเคราะห์ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่เลือกต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นพิเศษต้องการข้อมูลของช่วงเวลาใด และจะเก็บข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อเป็นข้อมูลที่

จะนำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนา โครงการ/กิจกรรม ได้อย่างถูกต้องโดยในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจะต้องเก็บข้อมูลทั้งข้อมูลภายในองค์กรและข้อมูลภายนอก เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT (การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) ได้

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก คือ

3.2.1 การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา

3.2.2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา

3.2.3 การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา

3.2.4 การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี

โดยมีรายละเอียดในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

1. การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาและนำเสนอที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นในรอบปีที่ ผ่านมาโดยประเมินทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ (สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัด ให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านด้วย)

2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา หลังจากการประเมินผลการพัฒนาในรอบปีที่ผ่าน มาแล้ว ให้ที่ประชุมตามข้อ 1 ร่วมกันคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคม/ชุมชนในห้วงระยะเวลาสามปี (ในกรณี ดังกล่าวอาจคัดเลือกยุทธศาสตร์พัฒนามาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีก็ได้) ในกรณี que เห็นว่ามียุทธศาสตร์พัฒนาใดที่ยังไม่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาแต่มี ความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกำหนดขึ้นใหม่ ก็อาจกำหนดขึ้นได้แต่ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผล และวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน และวิสัยทัศน์การพัฒนา ท้องถิ่น และนำไปปรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

3. การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา ภายใต้ยุทธศาสตร์จะมีแนวทางการ พัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น แต่มีความสำคัญความจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยแตกต่างกัน ที่ประชุม ตามข้อ 1 จะต้องร่วมกันจัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญ ดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าแนวทางการพัฒนาที่ถูกจัดลำดับความสำคัญอยู่ในลำดับหลัง ๆ จะไม่ ต้องนำมาปฏิบัติ เพราะการที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาทุกแนวทาง ได้รับการพิจารณาแล้วว่า ต้องดำเนินการแต่ในห้วงระยะเวลาสามปีของแผนพัฒนาสามปีนั้นอาจมีแนวทางที่จำเป็นต้องนำมา เน้นการปฏิบัติ วิธีการจัดลำดับความสำคัญ มีหลายวิธี ตั้งแต่วิธีง่าย ๆ คือ ประชุมตกลงกัน หรืออาจ

ใช้วิธีการลงคะแนนคัดเลือกโดยใช้บัตรลงคะแนน เพื่อนำมารวมคะแนนและจัดลำดับ วิธีการจัดลำดับความสำคัญที่เป็นวิทยาศาสตร์อาจใช้วิธี Rating scale หรือวิธี Strategic issues graph หรือวิธีอื่น ๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

4. การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี หลังจากจัดลำดับแนวทางการพัฒนาแล้ว ที่ประชุมจะตัดสินใจว่าจะนำแนวทางการพัฒนาเหล่านั้นมาดำเนินการแต่ในการตัดสินใจเลือกนั้นควรจะได้วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพราะในการจัดลำดับความสำคัญอาจใช้การตัดสินใจของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อทบทวนและยืนยันการจัดลำดับว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงหรือไม่ จึงควรนำแนวทางการพัฒนามาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

4.1 หลังจากได้แนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีแล้ว ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนามาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา โดยพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี โดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ตัวอย่าง วัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

1. เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริม

บางครั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นแล้ว แต่อาจนำมาปรับให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงสามปี

ในขั้นตอนนี้ ที่ประชุมจะร่วมกันพิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่จะต้องดำเนินการตามแนวทางที่คัดเลือกและ โดยที่กิจกรรมที่จะดำเนินการย่อมมีความหลากหลาย ซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ด้วยคือ

1. พิจารณากิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่กำหนดอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้โครงการ/กิจกรรมที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะมีทั้งโครงการ/กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง โครงการ/กิจกรรมที่ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น หรือโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการ

2. พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ควรพิจารณาทั้งภายใต้แนวทางเดียวกันและระหว่างแนวทางการพัฒนา

3. พิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมทั้งในด้านกระบวนการดำเนินงานและในด้านของผลการดำเนินการ เพื่อบรรลุกิจกรรมลงในปีต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. พิจารณาคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม

4.1 จากความจำเป็นเร่งด่วน ข. จัดความสามารถทางทรัพยากรการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค. ความเชื่อมโยงของกิจกรรม และระยะเวลาที่จะดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี มาจัดทำรายละเอียดโครงการในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนา

6.1 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาสามปี

ส่วนที่ 5 บัญชีโครงการ/กิจกรรม

ส่วนที่ 6 การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

6.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดเวทีประชาคมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีให้สมบูรณ์ต่อไป

6.3 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปีที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

7.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาเพื่อเสนอให้ผู้บริหารท้องถิ่น

7.2 ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

5. ประโยชน์ของการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2541, หน้า 81 อ้างถึงใน ซาลิสานาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 26) ได้อธิบายถึงประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

5.1 ทำให้ท้องถิ่นมีทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนและแน่นอน

5.2 ทำให้เกิดการประสานการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และช่วยลดความขัดแย้งและขจัดความซ้ำซ้อนในการทำงาน

5.3 ทำให้สามารถเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาความต้องการ ได้อย่างถูกต้อง และยังสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อีก

5.4 ทำให้สามารถตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ

5.5 ทำให้มีเครื่องมือในการบริหารพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา

6. ปัญหาและข้อจำกัดของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการศึกษาตรวจสอบติดตามการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547, หน้า 72) โดยเฉพาะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา พบว่ามีปัญหาและข้อจำกัดซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารงานของท้องถิ่น มีดังนี้

6.1 ขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา กล่าวคือ ไม่สามารถบอกได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาหรือสภาพที่พึงปรารถนาของท้องถิ่นในอนาคตคืออะไร แต่ส่วนใหญ่ทำได้เพียงเอาโครงการมารวมกันเพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี

6.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากพนักงานท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งผ่านการงานครั้งแรกหรือมีความรู้ ความเข้าใจไม่มากพอ

6.3 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังเน้นการพัฒนาเฉพาะ โครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

6.4 แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนา ยังเป็นการระดมความคิดเห็นในวงแคบเฉพาะฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา

6.5 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากระบบยังไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบกับประชาชนเองยังขาดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

6.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่บริหารกิจการไม่เป็นไปตามแผนพัฒนา นอกจากจะไม่ให้ความสำคัญของแผนแล้วยังถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับวิธีทำงานใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาโดย

6.6.1 ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

6.6.2 ให้ประชาชนร่วมดำเนินการ/และร่วมรับผิดชอบ

6.6.3 ให้ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์

7. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0810.2/ว 220 ลงวันที่ 21 มกราคม 2548 (นัยนา ปานศาสตรา, 2552, หน้า 22) ได้กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ผู้บริหารแต่งตั้งผู้แทนชุมชนหรือประชาคม ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวนสามคน และกำหนดให้ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยให้นำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนมาจากการจัดเวทีประชาคมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ บูรณาการ การจัดทำแผนเพื่อเป็นจุดเชื่อมต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาและปัญหาความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ความเห็นพ้องต้องกันและการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจแห่งรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชน

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810/ว 712 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2549 (นัยนา ปานศาสตรา, 2552, หน้า 22-23) ได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. จัดทำแผนปฏิบัติการประชาคมหมู่บ้าน โดยกำหนด วัน เวลา สถานที่ ที่จะดำเนินการประชาคมให้ชัดเจน
2. ปิดประกาศแจ้งให้ทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับทราบหรือประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของหมู่บ้านก่อนวันทำการประชุมประชาคมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน

3. แจ้างประสานแผนปฏิบัติการประชาคมหมู่บ้านไปยังบุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล อำเภอ โรงเรียน วัด ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชน ฯลฯ

4. ดำเนินการประชาคมตามกำหนด

5. รายงานผลการประชาคมให้หมู่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อประสานการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6. ติดตามผล

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.2/ว 712 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2549 ได้กำหนด หลักเกณฑ์ในการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน ดังนี้ (นัยนา ปานสาสตรา, 2552, หน้า 23)

1. ประธานคณะทำงานฯ และคณะทำงานฯ จะต้องดำเนินการประชุมเพื่อให้ประชาชนทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะปัญหา/ความต้องการแก่ที่ประชุม โดยอิสระ และประการสำคัญต้องเป็นผู้ที่ทราบข้อมูล ปัญหา ความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

2. ต้องบันทึกข้อมูลทุกปัญหา/ความต้องการไว้อย่างโปร่งใสและเปิดเผยทุกกรณี

3. การจัดกลุ่มปัญหา/ความต้องการ/การจัดลำดับความสำคัญและคัดเลือกโครงการต้องเป็นไปตามมติของราษฎรผู้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการอาจแสดงความคิดเห็นร่วมกับประชาชนได้ แต่ไม่อาจชี้นำการทำประชาคมอันเป็นเหตุทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีต้องยอมรับข้อเสนอของตนเองด้วยความเกรงใจได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75)

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาของท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนาหลังจากที่ท้องถิ่นและประชาคมได้ร่วมกันคิดกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเทียบกันได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไป ก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

- 2.2 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในส่วนท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่ม หรือชุมชนนั้น
3. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาของท้องถิ่นทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ
4. ต้องใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของท้องถิ่นเพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน
5. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่นให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาชนร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ ท้องถิ่นควรจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริงจะเห็นว่าการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน เป็นการพัฒนาที่เน้นที่บทบาทของประชาชนรวมทั้งข้าราชการระดับล่างเป็นผู้กำหนด ตัดสินใจ ความต้องการของตนเองที่จะพัฒนา และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รวมทั้งสภาพแวดล้อมในส่วนท้องถิ่น

จากแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ 1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ 2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และ 3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ผู้วิจัยจึงนำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75) มาเป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ โดยให้ความหมายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อร่วมเสนอแนะและพิจารณาปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ร่วมอภิปรายปัญหาและความต้องการ ร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน ข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านรวมถึงร่วมวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ด้วยการร่วมตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว

3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ให้เป็นปัจจุบัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 มาตรา 16 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ยกเว้น กรุงเทพมหานคร

“สภาท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาเมืองพัทยา สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“สมาชิกสภาท้องถิ่น” หมายความว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลสมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน” หมายความว่า ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน หัวหน้ากองวิชาการและแผน หัวหน้างานวิเคราะห์นโยบายและแผน หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันกับตำแหน่งดังกล่าว

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานเมืองพัทยา พนักงานส่วนตำบล และพนักงานหรือข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“แผนพัฒนา” หมายความว่า รวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียด แผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผน ก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

“แผนการดำเนินงาน” หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้

“การแก้ไข” หมายความว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดในแผนพัฒนาหรือแผนการดำเนินงาน ให้ถูกต้องโดยไม่ทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเดิมเปลี่ยนแปลงไป

“การเพิ่มเติม” หมายความว่า การเพิ่มเติมแผนงาน โครงการที่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาสามปีให้ปรากฏไว้ในแผนพัฒนาสามปี

“การเปลี่ยนแปลง” หมายความว่า การทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของแผนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัด แล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ยกเว้นหรือผ่อนผัน

ข้อ 6 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 7 องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- (2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ 8 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานกรรมการ
- (2) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน กรรมการ
- (3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- (4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- (5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน กรรมการ

กว่าสามคน กรรมการ

- (6) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน

แต่ไม่เกินหกคน กรรมการ

- (7) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการและเลขานุการ

- (8) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการตามข้อ 8

(3) (4) (5) และ (6) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 9 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการ
- (2) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ
- (3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- (4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน กรรมการและเลขานุการ
- (5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่น

มอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการ กรรมการตามข้อ 9 (3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

(1.1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง

(1.2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(1.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้น

ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

(1.4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด

(1.5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(1.6) แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

(2) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการ ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

(3) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

(4) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (2)

(5) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(6) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

(7) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของ

ประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ 11 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการดำเนินงานและจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (1)

ข้อ 12 การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผล คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด แล้วแต่กรณีจึงจะเป็นองค์ประชุมให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของการประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 13 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติตาม (1) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) ถึง (7) ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้
- (2) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น
- (3) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- (4) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเป็นกรรมการ
- (5) ดิฉยาเสพติดให้โทษ
- (6) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (7) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปและพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

ข้อ 14 ผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 15 ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ครบวาระการดำรงตำแหน่ง
- (2) ตาย
- (3) ลาออก โดยยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการที่ตนดำรงตำแหน่ง

(4) คณะกรรมการที่ผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งอยู่เห็นว่าเหตุอันควรและมีมติจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามให้ออก

(5) มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 13

ข้อ 16 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาลแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ข้อ 17 การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหาความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

ข้อ 18 แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ข้อ 19 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

ข้อ 20 ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการจัดทำร่างแผนพัฒนาตามระเบียบนี้

ข้อ 21 การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 22 การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 23 การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมี ขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 24 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 25 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ข้อ 26 การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับ

แต่วันที่ประกาศเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้อย สามสิบวัน

ข้อ 27 แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณนั้น การขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 28 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- (2) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (3) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- (5) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

กรรมการตามข้อ 28 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 29 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (2) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (3) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อ

ผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคม ของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า สามสิบวัน

- (4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อ เสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(2) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

(3) หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและ ประเมินผล

(4) ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและ ประเมินผล รายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตาม และประเมินผล เพื่อประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(5) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชน ในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิด ประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 31 เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตามความ เหมาะสม

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลวัฒนานคร

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลวัฒนานครได้จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกา พุทธศักราช 2500 ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 74 ตอนที่ 4 ลงวันที่ 7 มกราคม 2500 ประกาศให้ยกฐานะเป็นสุขาภิบาล วัฒนานคร เป็นสุขาภิบาลแห่งแรกและมีเพียงสุขาภิบาลเดียวในอำเภอวัฒนานคร มีเนื้อที่ โดยประมาณ 4.086 ตารางกิโลเมตร ตั้งขึ้นโดยการรวบรวมหมู่บ้านในตำบลวัฒนานคร คือ หมู่ที่ 1 บ้านพร้าว หมู่ที่ 4 บ้านสระลพ หมู่ที่ 5 บ้านเมือง หมู่ที่ 7 บ้านจิก หมู่ที่ 10 บ้านวัฒนานคร หมู่ที่ 11 บ้านหนองคลอง และ หมู่ที่ 12 บ้านหนองแสง ซึ่งพื้นที่หมู่บ้านทั้ง 7 หมู่บ้าน จะมีบางส่วนในเขต สุขาภิบาล มีสำนักงานตั้งอยู่บนที่ว่าการอำเภอวัฒนานคร โดยมีนายอำเภอเป็นประธานกรรมการ สุขาภิบาล ต่อมาสุขาภิบาลวัฒนานคร มีฐานะการคลังเพียงพอที่จะบริหารงานประจำของสุขาภิบาล ได้กระทรวงมหาดไทยจึงประกาศรายชื่อสุขาภิบาลวัฒนานครในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 113 ตอนที่ 42 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2539 จึงให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

พ้นจากตำแหน่งกรรมการสุขาภิบาล และประธานกรรมการ โดยให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา คณะกรรมการสุขาภิบาลแทน และให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ดำเนินการให้คณะกรรมการสุขาภิบาลเลือกประธานกรรมการสุขาภิบาลหนึ่งคนจากกรรมการสุขาภิบาลที่มาจาก การเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้ เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอพ้นจากตำแหน่ง และได้ทำการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2539

ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลทั่วประเทศเป็น เทศบาลตำบล ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มี ผลให้สุขาภิบาลวัฒนานครเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลวัฒนานคร ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เป็นต้นมา

การแบ่งพื้นที่การปกครอง เทศบาลตำบลวัฒนานครแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านพร้าว	416	473	889	292
2	บ้านสระลพ	325	381	706	221
3	บ้านเมือง	253	276	529	167
4	บ้านจิก	198	229	427	122
5	บ้านวัฒนานคร	1,303	1,434	2,737	1,403
6	บ้านหนองคลอง	170	191	361	107
7	บ้านหนองแสง	202	217	419	142
	รวม	2,867	3,201	6,068	2,454

ที่มา : สถิติทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลวัฒนานคร ณ เดือนมกราคม 2558

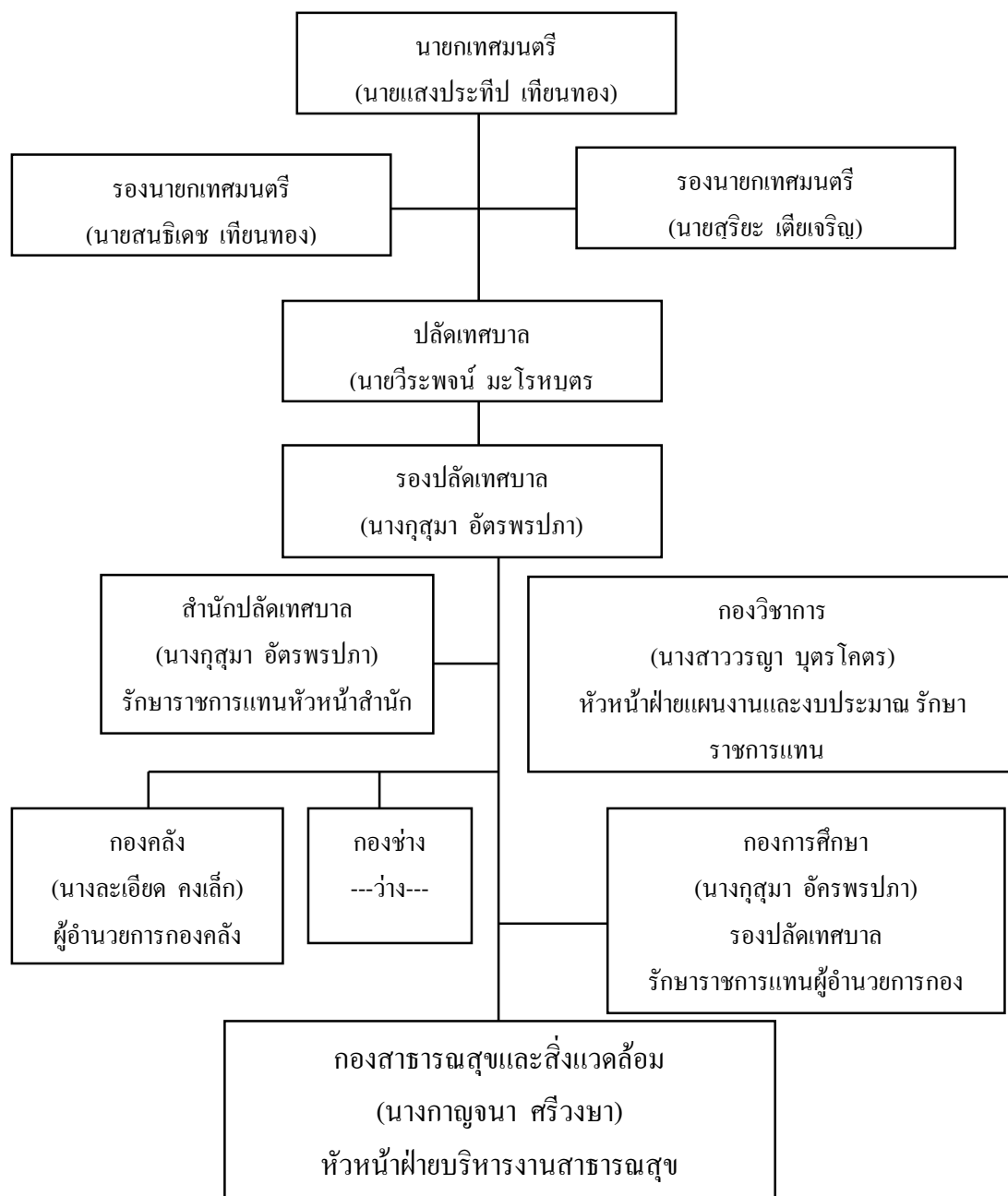
2. นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น

พัฒนาศักยภาพ ของประชาชนในพื้นที่ให้มีความคิดริเริ่ม ส่งเสริมความร่วมมือ ในกิจกรรม ต่าง ๆ การให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ให้กับประชาชน การ พัฒนาทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ให้เป็นไปตามความจำเป็นและเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่อย่าง

จำกัด การจัดลำดับปัญหาเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ได้ทันต่อเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นจะต้องพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นระบบ

3. โครงสร้างผู้บริหารเทศบาลตำบลวัฒนานคร

การบริหารงานของเทศบาลตำบลวัฒนานคร มีโครงสร้างของผู้บริหาร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างผู้บริหารเทศบาลตำบลวัฒนานคร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ข้อเสนอแนะของประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

นัยนา ปานสาตรา (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 4. แสวงหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางนมโค เทศบาลตำบลหัวเวียง เทศบาลตำบลสามกอ และเทศบาลตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ปัจจัยด้านความคิดเห็น ปัจจัยด้านแรงจูงใจภายใน ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านความสะดวก และปัจจัยด้านแรงจูงใจภายนอก

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การที่ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญคือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน

สมควร คลังสูงเนิน (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผน ด้านการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95.5% ความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบการตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9488 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย 2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร คือ ให้เทศบาลจ้างคนในพื้นที่ให้มากขึ้น ให้เทศบาลใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ให้คณะผู้บริหารบริหารงานอย่างจริงจัง รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และการออกทำประชาคม ต่าง ๆ เทศบาลควรมี การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น

เพ็ญประภา สถิตรัมย์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการปฏิบัติตามแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มี สิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ยามานะ (Yamane) ที่

ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน +5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน แล้วสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธี สุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด มีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9641 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบล โนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็น รายด้าน พบว่าด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ด้านการปฏิบัติตามแผนพัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรให้ความสำคัญกับ โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนน ทางระบายน้ำ การจัดขยะมูลฝอยมากกว่าจัดทำโครงการ และแผนพัฒนา ให้พิจารณาถึงความสำคัญของปัญหา และความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละ หมู่บ้านเป็นหลักตามลำดับ

ศุภวัฒน์ พิกุลศรี (2554, บทคัดย่อ) มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร และ 2. ศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มประชากรคือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2553 จำนวน 4,871 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการ ใช้สูตร Yamane แล้วสุ่มตัวอย่าง โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ที่สำคัญคือ

2.1 เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้นำเสนอแผนงาน โครงการกิจกรรม และให้เข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นกับเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น

2.2 เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับจ้างเหมาโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการให้บริการกับประชาชน

2.3 เทศบาลควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบบริหารงาน และการพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 เทศบาลควรให้ความสำคัญในการจัดทำแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี หรือแจกจ่ายให้กับประชาชนให้มากขึ้น

2.5 เทศบาลควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแล การใช้ทรัพย์สินของเทศบาล

กาญจนา สวายพล (2555, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน แล้วสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9687 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ให้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาครบถ้วนร้อยเปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ ควรให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นตัวแทนของ

เจ้าหน้าที่เพื่อประชาสัมพันธ์วัน เวลาในการออกประชาคมของเทศบาล และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนา ตามลำดับ

ชาลิสานาเมืองรักษ์ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ และศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 372 คน ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบด้วย t-Test (Independent samples) จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกรณีพบความแตกต่างดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

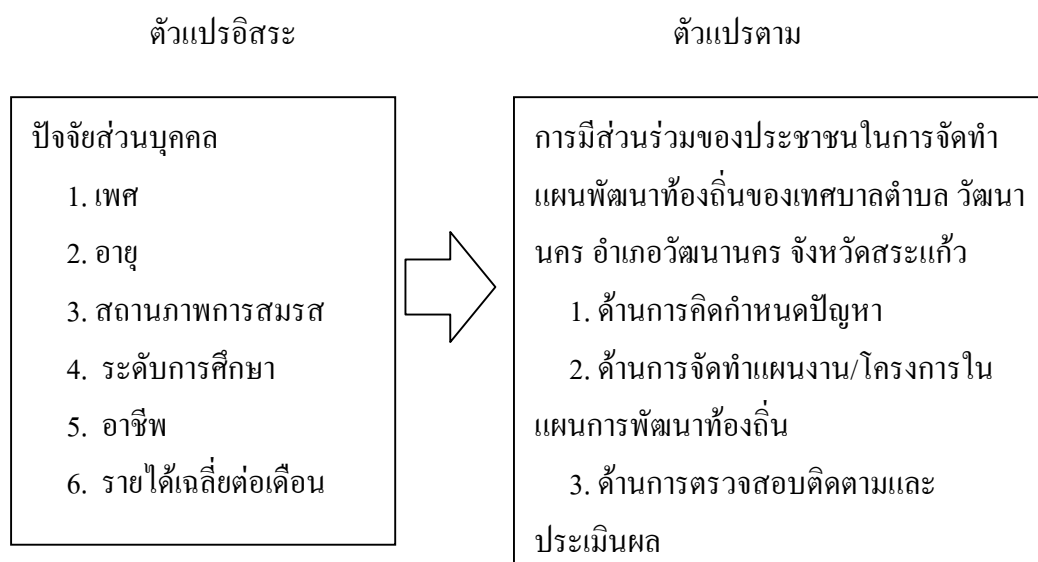
1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีการนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างและจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมควบคุม ติดตามโครงการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรสรุปรายงานผลการดำเนินงานในรอบปี และประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานควรกำหนดวันล่วงหน้าก่อนที่คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะเข้ามา เพื่อกำหนดปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ควรเพิ่มช่องทางในการติดตามประเมินผลการทำงานของเทศบาล เช่น เว็บไซต์ของเทศบาล และให้ประชาชนเข้าถึงได้เมื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ เสร็จแล้ว ควรปิดประกาศให้ประชาชนรับทราบในเนื้อหาของแผนฯ อย่างทั่วถึง และควรร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น หลังจากคณะกรรมการจัดทำแผนฯ จัดทำเสร็จแล้ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75) มาเป็นตัวแปรตามในการศึกษา โดยแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหา 2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และ 3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล และกำหนดให้ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นตัวแปรอิสระ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวนประชากรทั้งหมด 6,068 คน แบ่งเป็นชาย 2,867 คน หญิง 3,201 คน จำนวนครัวเรือน 2,454 ครัวเรือน (สถิติทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลพัฒนานคร ณ เดือน มกราคม 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2556, หน้า 167)

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ $n =$ กลุ่มตัวอย่าง

$$N = \text{ประชากรทั้งหมด}$$

$$e = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ .05}$$

เมื่อนำมาแทนค่าในสูตร จะได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \frac{6,068}{1+6,068 \times .0025}$$

$$n = 375.26$$

$$n = 376$$

กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 376 คน

ขั้นที่ 2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ดำเนินการหาจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านของเทศบาลตำบลวัฒนานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ อย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ใช้สูตรการคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\text{คำนวณตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
บ้านพร้าว	889	55
บ้านสระลพ	706	44
บ้านเมือง	529	33
บ้านจิก	427	26
บ้านวัฒนานคร	2,737	170
บ้านหนองคลอง	361	22
บ้านหนองแสง	419	26
รวม	6,068	376

ที่มา: สถิติทะเบียนราษฎร์ เทศบาลตำบลวัฒนานคร ณ เดือนมกราคม 2558

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร ในแต่ละหมู่บ้านเพื่อทำการแจกแบบสอบถามตามจำนวนที่ได้ทำการสุ่มไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวม 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 15 ข้อ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้ (ไพฑูริย์ โพธิสว่าง, 2556, หน้า 358)

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบร่างสอบถามนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจน และการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลข ดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ

ค่า -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. ผศ. ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง	หัวหน้าภาควิชาคณะรัฐศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.ไชยา กุฎาคาร	อาจารย์พิเศษประจำสาขาวิชาบริหารทั่วไป
คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

4. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ কিনแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index Of Congruence) ของคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC < 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้สร้างขึ้นมาแทนใหม่ทดแทนกรณี que ที่เห็นว่าไม่ครอบคลุม (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2556, หน้า 154)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในภาพรวมได้ค่า

$$(IOC) = 1.00$$

5. นำแบบสอบถามไปลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบราซ (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2556, หน้า 155-157) ทั้งหมดได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.87

6. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลวัฒนานคร และผู้ใหญ่บ้านทั้ง 7 หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 - 30 มกราคม 2558 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

2. แจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3. การวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล ด้วยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์

2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม รวมทั้งการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 3 ด้าน โดยใช้เกณฑ์และแปลความหมาย อยู่ในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (ไพฑูริย์ โปธิสว่าง, 2556, หน้า 360)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 มีส่วนร่วมในระดับมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 มีส่วนร่วมในระดับน้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติค่าที ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบว่ามีความสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาล ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 376 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ คำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t- Test และ One – way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนประชาชนทั้งจำนวน
n	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
P	แทน	ความน่าจะเป็น

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

นำเสนอจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 376 คน ผลการวิเคราะห์ดัง
ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
1.	ชาย	157	41.76
2.	หญิง	219	58.24
	รวม	376	100.00
อายุ			
1.	ต่ำกว่า 30 ปี	22	5.85
2.	30-35 ปี	139	37.97
3.	36-40 ปี	134	35.64
4.	40 ปีขึ้นไป	81	21.54
	รวม	376	100.00
สถานภาพการสมรส			
1.	โสด	84	22.34
2.	สมรส	259	68.88
3.	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	33	8.78
	รวม	376	100.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา			
1.	ไม่ได้เรียนหนังสือ	44	11.70
2.	ประถมศึกษา	133	35.37
3.	มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย	105	27.93
4.	อนุปริญญา	85	22.61
5.	ปริญญาตรีและสูงกว่า	9	2.39
รวม		376	100.00
อาชีพ			
1.	เกษตรกร	38	10.11
2.	รับจ้าง	145	38.56
3.	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	100	26.60
4.	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	71	18.88
5.	นักเรียน/นักศึกษา	9	2.39
6.	พนักงานบริษัท	13	3.46
รวม		376	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
1.	ต่ำกว่า 15,000 บาท	226	60.10
2.	15,000-20,000 บาท	100	26.60
3.	20,001-25,000 บาท	25	6.65
4.	มากกว่า 25,000 บาท	25	6.65
รวม		376	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 58.24 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 41.76 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 30-35 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 37.97 รองลงมาคือ อายุ 36-40 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.64 อายุ 40 ปี ขึ้นไป จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.54 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 259 คน จำนวนร้อยละ 68.88 รองลงมาคือ โสด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.34

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.37 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.93 ระดับอนุปริญญา จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.61 ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.70 และระดับปริญญาตรีและสูงกว่า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.39 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 38.56 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.88 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.11 อาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.46 และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.39 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 60.10 รองลงมาคือ รายได้ 15,000-20,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 และรายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.65 มีจำนวนเท่ากับรายได้มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.65 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 5 ถึง 8

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ	3.07	0.59	ปานกลาง	3
2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนา ท้องถิ่น	3.15	0.55	ปานกลาง	2
3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงาน	3.67	0.64	ปานกลาง	1
รวม	3.30	0.59	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 0.59$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วม ตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.64$) รองลงมาคือ ด้านการร่วม จัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.55$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.59$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการคิดกำหนดปัญหา

ด้านการคิดกำหนดปัญหา	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
1. ท่านเข้าร่วมประชุมกับ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณา เกี่ยวกับปัญหาความต้องการของ หมู่บ้าน	2 (0.53)	52 (13.83)	199 (52.93)	119 (31.65)	4 (1.06)	3.19	0.70	ปาน กลาง	1
2. ท่านเสนอปัญหาความต้องการของ หมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	2 (0.53)	62 (11.49)	206 (54.79)	103 (27.39)	3 (0.80)	3.11	0.69	ปาน กลาง	2
3. ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความ ต้องการของหมู่บ้าน	2 (0.53)	22 (5.85)	304 (80.85)	45 (11.97)	3 (0.80)	3.07	0.48	ปาน กลาง	3
4. ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือ ถัดค้านข้อมูลความต้องการของ หมู่บ้านต่อที่ประชุม	0 (0.00)	36 (9.57)	289 (76.86)	47 (12.50)	4 (1.07)	3.05	0.51	ปาน กลาง	4
5. ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความ ต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับ คณะกรรมการการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	2 (0.53)	64 (17.02)	270 (71.81)	37 (9.84)	3 (0.80)	2.93	0.56	ปาน กลาง	5
รวม						3.07	0.59	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการคิดกำหนดปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.59$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 0.70$) รองลงมาคือ ท่านเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.69$) ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.48$) ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม ($\bar{X} = 3.05$, $SD = 0.51$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.93$, $SD = 0.56$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการจัดทำแผนงาน/ โครงการในแผนการพัฒนา ท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
6. ท่านเข้าร่วมวางแผน นโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ของหมู่บ้าน	0 (0.00)	28 (7.45)	274 (72.87)	72 (19.15)	2 (0.53)	3.13	0.52	ปานกลาง	3
7. ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบ เนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่น ก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่น เห็นชอบ	0 (0.00)	30 (7.98)	275 (73.14)	69 (18.35)	2 (0.53)	3.11	0.52	ปานกลาง	4
8. ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจ เลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อ แก้ไขปัญหาหมู่บ้าน	1 (0.27)	43 (11.4)	269 (71.54)	62 (16.49)	1 (0.26)	3.05	0.55	ปานกลาง	5
9. ท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหา ของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	17 (4.52)	251 (66.76)	96 (25.53)	12 (3.19)	3.27	0.60	ปานกลาง	1

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการจัดทำแผนงาน/ โครงการในแผนการพัฒนา ท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
10. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระของแผนพัฒนา ท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบ จากสมาชิกสภาท้องถิ่น	1 (0.26)	18 (4.79)	263 (69.95)	91 (24.20)	3 (0.80)	3.20	0.54	ปานกลาง	2
รวม						3.15	0.55	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.27$, $SD = 0.60$) รองลงมาคือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 0.54$) ท่านเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 0.52$) ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.05$, $SD = 0.55$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

ด้านการตรวจสอบติดตามและ ประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
11. ท่านเข้าร่วมในการ ตรวจสอบการปฏิบัติตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่	1 (0.26)	10 (2.67)	199 (52.92)	141 (37.50)	25 (6.65)	3.48	0.67	มาก	1
12. ท่านร่วมติดตามโครงการ หรือกิจกรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใน ระหว่างที่ดำเนินการ	2 (0.53)	12 (3.19)	196 (52.13)	148 (39.36)	18 (4.79)	3.45	0.66	มาก	2
13. ท่านร่วมติดตามโครงการ หรือกิจกรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ ดำเนินการเสร็จสิ้น	1 (0.26)	31 (8.24)	198 (52.66)	136 (36.17)	10 (2.67)	3.33	0.67	ปานกลาง	3
14. ท่านประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนา ท้องถิ่น โดยการตอบแบบ ประเมินผลของท้องถิ่น	0 (0.00)	23 (6.12)	223 (59.31)	123 (32.71)	7 (1.86)	3.30	0.61	ปานกลาง	4
15. ท่านตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณในการดำเนินงาน ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ้มค่า	2 (0.53)	7 (1.86)	255 (67.82)	95 (25.27)	17 (4.52)	3.31	0.61	ปานกลาง	5
รวม						3.67	0.64	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ ($\bar{X} = 3.48$, $SD = 0.67$) รองลงมาคือ ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระหว่างที่ดำเนินการ ($\bar{X} = 3.45$, $SD = 0.66$) ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น ($\bar{X} = 3.33$, $SD = 0.67$) ท่านประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 0.61$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คู่มีค่า ($\bar{X} = 3.31$, $SD = 0.61$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
ชาย	157	3.20	0.41	0.13	0.97
หญิง	219	3.20	0.40		
รวม	376				

*($p < .05$)

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติค่าที เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.44	3	0.15	0.91	0.44
ภายในกลุ่ม	60.23	372	0.16		
รวม	60.67	375			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.70	2	0.35	2.18	0.11
ภายในกลุ่ม	59.97	373	0.16		
รวม	60.67	375			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนก ตามสถานภาพการสมรส โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.22	4	0.31	1.90	0.11
ภายในกลุ่ม	59.45	371	0.16		
รวม	60.67	375			

*(p .05)

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนก ตามระดับการศึกษาโดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.47	5	0.10	0.58	0.71
ภายในกลุ่ม	60.20	370	0.16		
รวม	60.67	375			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่าง

ตารางที่ 14 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.27	3	0.09	0.55	0.65
ภายในกลุ่ม	60.40	372	0.16		
รวม	60.67	375			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนก

ตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 15 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอ วัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากตารางที่ 14 สรุปได้ว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของ เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาล ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 376 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ คำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติค่าที และค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

สรุปผล

ได้สรุปผลการวิจัยโดยเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.15$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.07$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดในรายด้าน มีข้อค้นพบ ดังนี้

1.1 ด้านการคิดกำหนดปัญหา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการคิดกำหนดปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน รองลงมาคือ ท่านเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการ

ของหมู่บ้าน ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น รองลงมาคือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่น ท่านเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านท่านเข้าร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ตามลำดับ

1.3 ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ รองลงมาคือ ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระหว่างที่ดำเนินการ ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น ท่านประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่า ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชน ยังไม่ได้ตระหนักถึงความเป็นพลเมือง ในการแสดงบทบาทของประชาชน ผู้มีสิทธิและเสียงในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยมิได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551) นัยนา ปานสาตรา (2552) สมควร คลั่งสูงเนิน (2553) เพ็ญประภา สติธรรมย์ (2554) สุภวัฒน์ พิภูลศรี (2554) และกาญจนา สวายพล (2555) ที่ศึกษาถึงเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาแล้วสามารถอภิปรายแยกในรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีระดับการมีส่วนร่วมมาเป็นลำดับแรก ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อคือ ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ และร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระหว่างที่ดำเนินการ ส่วนข้อคำถามอีก 3 ข้อนั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชน ยังขาดความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพัฒนานคร ไม่ทราบว่าเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร หรือไม่ทราบว่าตนเองสามารถเข้ามามีบทบาท ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการของเทศบาลตำบลพัฒนานครได้ หรืออาจจะติดขัดเรื่องขอเวลาในการประชุมไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน เนื่องจาก

ต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งทางเทศบาลตำบลพัฒนานคร ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง ความสำคัญ และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อประชาชนจะได้สังเกตเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการเข้าร่วมดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลีสา นามเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีการนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย อยู่ในระดับปานกลาง และ ไม่ สอดคล้องกับ กาญจนา สวายพล (2555) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการ ในแผนการพัฒนาท้องถิ่น มีระดับการมีส่วนร่วมมาเป็นลำดับที่สอง พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ และร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ในทุกข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพัฒนานคร หรืออาจจะติดขัดเรื่องของเวลาในการประชุมไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งทางผู้บริหารของเทศบาลตำบลพัฒนานคร ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง ความสำคัญ และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อประชาชนจะได้สังเกตเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการเข้าร่วมดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภวัฒน์ พิภุคศรี (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง

และสอดคล้องกับ กาญจนา สวายุพล (2555) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ มีระดับการมีส่วนร่วมมาเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม และการร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชน ยังขาดความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลพัฒนานคร ไม่กล้าที่จะเสนอปัญหาและความต้องการของตนเอง หรืออาจจะติดขัดเรื่องของเวลาในการประชุมไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ นี้ หากมีประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชนว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ได้ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไรบ้าง ก็จะทำให้ประชาชนกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และเสียสละเวลาในการประกอบอาชีพมาได้ หากประชาชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิษฐ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญประภา สติธรรมย์ (2554) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบล โนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.5 อาชีพ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสานาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสานาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งในด้านของการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลและทีมผู้บริหาร ควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าจะมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไรบ้างหากเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลได้และผลเสียของการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมการ

จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อประชาชนจะได้ตระหนักถึงความสำคัญและเสียสละเวลาเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

2. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลและทีมผู้บริหาร ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของความเป็นพลเมือง บทบาท อำนาจหน้าที่ ของประชาชนที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของเทศบาลตำบลวัฒนานคร ให้มากยิ่งขึ้น

3. การทำประชาคม เพื่อขอความคิดเห็นจากประชาชน ควรจัดขึ้นในวันหยุดราชการ เพื่อให้ประชาชนได้มีเวลาร่วมในการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อที่จะได้ข้อคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของประชาชนมากที่สุด และควรมีการประชาสัมพันธ์ก่อนถึงวันที่จะมีการประชาคมให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาในการดำเนินงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละแห่งต่อไป

2. ควรกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลในทุกด้าน

3. ควรศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมือง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข หรือจัดให้ความรู้แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบรูปแบบโครงสร้าง*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). รายงานการประชุมคณะกรรมการการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22 (2),
- กาญจนา สวายพล. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอห้วยทราย จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชาลิสานา เมืองรักษ์. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นัยนา ปานสาตรา. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 4 ก.
- เพ็ญประภา สถิตรัมย์. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ไพฑูรย์ โพธิสว่าง. (2556) *การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์: หลักการ วิธีปฏิบัติ สถิติและคอมพิวเตอร์*. ชลบุรี: คัมอิน.

- เมตตา อินจกกล. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระพีพรรณ คิ้วรักษา. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต*. รายงานการศึกษาดูงานของคณะรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เศรษฐไชย หทัยวรรณ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอดงแสนดิน จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศุภวัฒน์ พิภูลศรี. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สมควร คลังสูงเนิน. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เอกวิทย์ มณีธร. (2551). *ระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนของไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

2. คำตอบทุกคำตอบ ข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าจะถือว่าเป็นความลับ

3. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงเพื่อความถูกต้องของผลการศึกษา

4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

5. ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

พนมพร โคตรลือไชย

นิติศตปริญาโทหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี 2. 30-35 ปี
 3. 36 – 40 ปี 4. 40 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพการสมรส

1. โสด 2. สมรส
 3. หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้เรียนหนังสือ 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย 4. อนุปริญญา
 5. ปริญญาตรีและสูงกว่า

5. อาชีพ

1. เกษตรกรรม 2. รับจ้าง
 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 4. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 5. นักเรียน/นักศึกษา 6. พนักงานบริษัท

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 15,000 บาท 2. 15,000 – 20,000 บาท
 3. 20,001 – 25,000 บาท 4. มากกว่า 25,000 บาท

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว**

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วกรอกตัวเลขเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านการคิดกำหนดปัญหา ท่านเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณา เกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน					
2.	ท่านเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบล ต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
3.	ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของ หมู่บ้าน					
4.	ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความ ต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม					
5.	ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการ พัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น					
6.	ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนา ท้องถิ่น ท่านเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน					
7.	ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ					
8.	ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน					

ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.	ท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น					
10.	ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว					
11.	ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ท่านเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วน					
12.	ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระหว่างที่ดำเนินการ					
13.	ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น					
14.	ท่านประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น					
15.	ท่านตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่า					

ขอขอบคุณทุกท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข

ผลการตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	รวมคะแนน	ค่า IOC
1	+1	+1	+1	+3	1
2	+1	+1	+1	+3	1
3	+1	+1	+1	+3	1
4	+1	+1	+1	+3	1
5	+1	+1	+1	+3	1
6	+1	+1	+1	+3	1
7	+1	+1	+1	+3	1
8	+1	+1	+1	+3	1
9	+1	+1	+1	+3	1
10	+1	+1	+1	+3	1
11	+1	+1	+1	+3	1
12	+1	+1	+1	+3	1
13	+1	+1	+1	+3	1
14	+1	+1	+1	+3	1
15	+1	+1	+1	+3	1
		รวม		+45	1.00

ผลการคำนวณค่า IOC ได้ผล เท่ากับ 1.00

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	30	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.866	15

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	45.50000	28.879	.572	.854
a2	45.43333	30.806	.329	.865
a3	45.40000	28.731	.652	.851
a4	45.43333	31.289	.251	.869
a5	45.50000	32.672	.046	.876
b6	45.46667	29.913	.585	.856
b7	45.33333	31.678	.227	.869
b8	45.56667	29.909	.624	.855
b9	45.16667	30.695	.354	.864
b10	45.16667	30.489	.388	.863
c11	45.06667	27.168	.724	.845
c12	45.26667	24.823	.789	.840
c13	45.33333	27.264	.620	.851
c14	45.20000	27.890	.691	.848
c15	45.10000	26.024	.696	.847